

Силабус освітньої компоненти

Програма навчальної дисципліни

ННЦ
«ІЕКВМ»

Філософія

Шифр та назва спеціальності
Е1 – Біологія та біохімія

Тип дисципліни
Обов'язкова

Освітня програма
Біологія

Підрозділ
Державний біотехнологічний університет.
Факультет менеджменту, адміністрування та
права. Кафедра ЮНЕСКО «Філософія
людського спілкування» та соціально-
гуманітарних дисциплін.

Рівень освіти
Третій (освітньо-науковий)

Форма навчання
Денна

Викладач

Варипаєв Олексій Михайлович
varupaev@ukr.net

Кандидат філософських наук, 09.00.04 –
Філософська антропологія, філософія
культури, доцент. Доцент кафедри ЮНЕСКО
та соціального захисту ДБТУ.

Тема дисертації: «Мандрівництво у
східнослов'янській культурі».

Загальна інформація

Анотація

Курс спрямований на формування у здобувачів цілісного уявлення про основні етапи розвитку філософської думки, ключові проблеми буття, пізнання, людини та суспільства. У межах дисципліни розглядаються фундаментальні філософські концепції від античності до сучасності, аналізуються провідні ідеї видатних мислителів, а також їхній вплив на розвиток науки, культури та світогляду.

Особлива увага приділяється розвитку критичного мислення, умінню аргументовано висловлювати власну позицію, аналізувати складні світоглядні питання та застосовувати філософські підходи до розуміння сучасних соціальних процесів. Курс сприяє формуванню гуманістичних цінностей, світоглядної культури та здатності до самостійного осмислення реальності.

Мета та цілі дисципліни

Формування у здобувачів вищої освіти компетентностей щодо структури наукової діяльності, динаміки науки як процес становлення нового знання; а також методологічної база та організації наукових досліджень, систематизації та оформлення результатів наукового пізнання.

Формат занять

Лекції, практичні роботи, самостійні роботи, консультації. Підсумковий контроль – екзамен.

Компетентності

ЗК1. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у галузі біології на основі системного наукового та загального культурного світогляду із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК8. Здатність приймати обгрунтовані рішення на основі цілісного, у тому числі міждисциплінарного, системного наукового світогляду.

СК3 Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проєкти у сфері біології та дотичні до неї міждисциплінарні проєкти.

СК4. Здатність вести наукові дискусії на вітчизняному та міжнародному рівнях, відстоювати свою наукову позицію з дотриманням норм наукової етики і академічної чесності.

СК6. Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

СК7. Здатність генерувати нові ідеї щодо розвитку теоретичної та експериментальної біології, виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру, оцінювати та забезпечувати якість та комплексність виконуваних досліджень.

Результати навчання

РН3. Формулювати і перевіряти наукові гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків наявні літературні дані та докази, зокрема результати експериментальних досліджень, спостережень, теоретичного аналізу та комп'ютерного моделювання систем і процесів у сфері біології.

РН7. Розробляти та реалізовувати наукові й інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання або професійну практику та розв'язувати значущі наукові та практичні проблеми біології з дотриманням норм біоетики, біобезпеки та професійної етики, врахуванням соціальних, економічних та правових аспектів.

РН8. Глибоко розуміти загальні принципи, методи та методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері біології та у викладацькій практиці.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредити ECTS): лекції – 20 год., практичні заняття – 20 год., самостійна робота – 80 год.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Предмет філософії наукових досліджень.

Сутність філософії науки, її предмет, завдання та місце в системі знань. Основні підходи до осмислення науки як особливого виду пізнавальної діяльності. Роль філософії у формуванні наукового світогляду дослідника.

Тема 2. Наука як предмет філософського аналізу.

Структура, функції та специфіка науки як соціокультурного феномена. Критерії науковості, особливості наукового знання та його відмінності від інших форм пізнання. Роль науки в розвитку суспільства.

Тема 3. Класична, некласична, постнекласична наука.

Етапи розвитку науки та їхні ключові характеристики. Зміни у підходах до пізнання, об'єктивності та ролі суб'єкта в науковому дослідженні. Особливості сучасної постнекласичної науки.

Тема 4. Історичний розвиток науки в Україні.

Основні етапи становлення і розвитку науки в Україні. Внесок українських учених у світову науку та формування національної наукової традиції. Особливості розвитку науки в різні історичні періоди.

Тема 5. Особливості сучасного етапу розвитку науки.

Тенденції розвитку сучасної науки, зокрема її інтеграція, диференціація та міждисциплінарність. Вплив технологій і глобалізації на наукові дослідження. Виклики та перспективи розвитку науки у XXI столітті.

Тема 6. Принципи побудови наукових теорій.

Основні принципи та логіка побудови наукових теорій. Поняття гіпотези, закону, моделі та їх роль у науковому пізнанні. Критерії істинності та обґрунтованості наукових тверджень.

Тема 7. Загальнонаукова методологія. Організація наукового дослідження. Принципи академічної доброчесності.

Методи та рівні наукового пізнання, етапи організації дослідження. Принципи планування, проведення та оформлення наукової роботи. Норми академічної доброчесності та етичні стандарти дослідника.

Теми практичних занять

Тема 1. Взаємозв'язок філософії і науки. Функції філософії у науковому пізнанні. Роль науки в сучасному суспільстві. Тестування.

Взаємодія філософії та науки, їхній вплив одна на одну у процесі пізнання світу. Основні функції філософії у формуванні наукового мислення та методології досліджень. Значення науки як ключового чинника розвитку сучасного суспільства.

Тема 2. Наука як триєдність знання. Структурні елементи науки. Наукові школи в сфері професійної освіти. Тестування.

Сутність науки як єдності знань, діяльності та соціального інституту. Структурні компоненти науки та особливості їх взаємодії. Роль наукових шкіл у розвитку професійної освіти.

Тема 3. Особливості неklasичної науки. Специфіка постнеklasичної науки. Тестування.

Характерні риси неklasичної науки, зокрема зміна уявлень про об'єктивність і роль суб'єкта пізнання. Особливості постнеklasичної науки, її орієнтація на складні системи та міждисциплінарність. Сучасні тенденції розвитку наукового знання.

Тема 4. Розвиток наукової думки Києво-Могилянської академії. Українська наука в XIX столітті. Розвиток науки в Україні XX – початку XXI століття. Перспективи розвитку української науки в XXI столітті. Тестування.

Основні етапи становлення наукової думки в Україні від діяльності Києво-Могилянської академії до сучасності. Внесок українських учених у світову науку в різні історичні періоди. Перспективи розвитку наукового потенціалу України у XXI столітті.

Тема 5. Об'єктивні і суб'єктивні фактори, ресурси наукових досліджень. Форми і типи комунікацій в науці. Класифікація наук і її критерії. Тестування.

Фактори та ресурси, що впливають на ефективність наукових досліджень. Основні форми наукової комунікації та їх роль у поширенні знань. Підходи до класифікації наук та критерії їх поділу.

Тема 6. Філософська методологія і її значення для розвитку науки. Поняття наукового методу. Типологія методів. Метод та методика. Загальнонаукова та частково-наукова методологія. Тестування.

Сутність філософської методології та її роль у науковому пізнанні. Основні типи наукових методів і відмінності між методом та методикою. Структура загальнонаукової та спеціальної методології.

Тема 7. Методи, що застосовують і на емпіричному, і на теоретичному рівнях дослідження. Методи теоретичного рівня дослідження. Принципи академічної доброчесності у науковому середовищі. Тестування.

Універсальні методи, що використовуються на різних рівнях наукового пізнання. Специфічні методи теоретичних досліджень та їх значення. Основні принципи академічної доброчесності та їх роль у науковій діяльності.

Тема 8. Визначення об'єкта і предмета дослідження, визначення мети і постановка завдань дослідження. Плани наукового дослідження; розвідувальні, аналітичні, (описові), експериментальні. Пропелерна програма плану наукового дослідження, робочий план – графік виконання робіт. Систематизація та оформлення наукових результатів. Головні принципи академічної доброчесності. Норми етичної поведінки учасників освітнього процесу та науковців. Повага до права інтелектуальної власності, наукових та навчальних здобутків інших. Тестування.

Основні етапи підготовки та організації наукового дослідження, включаючи визначення його ключових елементів. Типи планів дослідження та принципи їх побудови. Оформлення результатів і дотримання етичних норм та академічної доброчесності.

Самостійна робота

На самостійну роботу виносяться опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичних занять. Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях.

Тема 1. Підготовка повідомлення щодо ролі науки у сучасному суспільстві.

Тема 2. Підготовка повідомлення щодо структурних елементів науки.

Тема 3. Підготовка повідомлення щодо специфіки неklasичної науки.

Тема 4. Підготовка повідомлення про розвиток наукової думки в Україні.

Тема 5. Підготовка повідомлення щодо сучасного розвитку науки.

Тема 6. Підготовка повідомлення щодо методів та методики науки.

Тема 7. Підготовка повідомлення щодо теоретичних методів науки, принципів дотримання методів академічної доброчесності.

Тема 8. Підготовка повідомлення щодо організації наукового дослідження, дотримання норм етичної поведінки та поваги до інтелектуальної власності інших.

Література, навчальні матеріали та інформаційні ресурси

Література

1. Важинський С. Е., Щербак Т. Методика та організація наукових досліджень: навч. посібник /С.Е. Важинський, Т.І. Щербак. – Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2016. – 260 с.
2. Гуроров О. І. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник – Харків: ХНАУ, 2017. – 272 с.
3. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень : навч. посібник. – К.: Алерта, 2019. – 492 с.
4. Кузь О. М. Філософія науки: навч. посібник / О. М. Кузь, В. Ф. Чешко. – Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 175 с. [Електр. ресурс] режим доступу: [pository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/17865/3/2017%20-%20Кузь%20О%20Н%2С%20Чешко%20В%20Ф.pdf](http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/17865/3/2017%20-%20Кузь%20О%20Н%2С%20Чешко%20В%20Ф.pdf)
5. Медвідь В. Ю. Данько Ю. І., Кобилянська І.І. Основи наукових досліджень (у структурно – логічних схемах і таблицях): навч. посібник. – Суми: СНАУ, 2020. – 220 с.
6. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник. І.С. Добронравова, О.В. Руденко, Л.І. Сидоренко та ін., за ред. І. С. Добронравової (ч. I), О.В. Руденко (ч. II), К.: ВПЦ Київський університет, 2018. – 607 с.

Методичне забезпечення

1. Філософія науки: навч. посібник / Л. І. Юрченко, О. М. Варипаєв. – Х.: ХДУХТ, 2018. – 205 с.
2. Юрченко Л.І., Варипаєв О.М. Філософія науки. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни. Для підготовки аспірантів. – Харків, 2016. – 84с.
3. Кодекс академічної доброчесності ННЦ «ІЕКВМ».

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності аспіранта та розподіл балів	Шкала оцінювання		
	Сума балів	ECTS	Національна оцінка
Поточне оцінювання: до 30 балів - тестування, до 30 - презентація і захист самостійної роботи.	90-100	A	Відмінно
	82-89	B	Добре
Підсумкове оцінювання: до 40 балів - виконання завдання під час іспиту.	74-81	C	Добре
	64-73	D	Задовільно
Максимальна кількість балів – 100.	60-63	E	Задовільно
	35-59	FX	Незадовільно
	0-34	F	Незадовільно

Норми академічної етики та доброчесності

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність в ННЦ ІЕКВМ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.